

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี ด้วยโปรแกรมแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และตรวจ คัดกรองด้วยการอัลตราซาวด์ ช่องท้อง ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองข่า อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

ศศิธร ยานิพันธ์รพ.สต.หนองข่า ต.หนองข่า อ.ปทุมราชวงศา จ.อำนาจเจริญ 2559.

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการป้องกันมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดีที่ได้ผลดีต้องมีพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสม ได้แก่ การงดรับประทานอาหารที่ปนเปื้อนสารก่อมะเร็งที่ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งตับ ซึ่งสารก่อมะเร็ง พบว่าประชาชนในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองข่า อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ มีสาเหตุการเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งตับ และมะเร็งท่อน้ำดี เพิ่มขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปี 2555 – 2558 โดยมีอัตราป่วยตาย คือ 35 104.13 173.67 และ 112.52 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ จึงได้ศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Study) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันโรค ต่อการเกิดโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี ก่อนและหลัง การใช้โปรแกรมแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และการตรวจคัดกรองด้วยอัลตราซาวด์ช่องท้องโดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนกลุ่มเสี่ยงจากการคัดกรองด้วยวาจา (Verbal Screening) และยินยอมเป็นอาสาสมัครโครงการฯ จำนวน 159 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie and Morgan ได้จำนวน 113 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีจับสลาก ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ก่อน และหลังการใช้โปรแกรมแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและตรวจคัดกรองด้วยอัลตราซาวด์ช่องท้อง ระหว่างเดือน มิถุนายน – กันยายน 2559 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการรับรู้ด้านสุขภาพ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกัน โรคมะเร็งตับ ด้วย Paired t-test กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า การรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวมต่อป้องกันโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดีของกลุ่มตัวอย่าง หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 3.773, p\text{-value} < 0.001$) และ พฤติกรรมการป้องกัน โรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี ของกลุ่มตัวอย่าง หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 6.207, p\text{-value} < 0.001$) จากการใช้โปรแกรมแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ทำให้ได้รับทราบสาเหตุของการเกิดโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี ที่ล้วนแต่เป็นการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในท้องถิ่น และการตรวจคัดกรองด้วยอัลตราซาวด์ ได้ทราบถึงสภาพที่เกิดขึ้นภายในช่องท้อง และพบความผิดปกติแต่ละระดับอย่างชัดเจน และได้รับการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว วิทยุบุคคล เป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี ของประชาชนได้